

Lausunto
Diaarinro 6107/00.07/2022
5.8.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: lausuntopyyntö 5.7.2022 (VN/32384/2021)

Lausunto esitysluonnoksesta metsätalouden määräaikaiseksi kannustejärjestelmäiksi

Yleistä

Uuteen metsätalouden kannustejärjestelmään liittyvän säädösluonnoskokonaisuuden mukaan voimassa olevan kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslain (34/2015; jäljempänä *voimassa oleva laki*) voimassaolo päättyisi 31.12.2023. Siihen liittyen säädettäisiin muun muassa tuen hakemiseen ja hakemukseen liittyvien lisäselvitysten toimittamiseen liittyvistä määräajoista. Voimassa olevan lain mukaista rahoitusta tulisi hakea viimeistään 1.10.2023 ja vuoden 2023 loppuun mennessä tehtyjen päätösten perusteella tukea voidaan maksaa 31.12.2026 asti. Tavoitteena on, että uusi kannustejärjestelmä ja siten uusi kansallinen lainsäädäntö tulisi voimaa 1.1.2024 sen jälkeen, kun Euroopan unionin komissio on sen hyväksynyt. Uusi kannustejärjestelmä olisi voimassa kuuden vuoden ajan vuoden 2029 loppuun saakka. Esitys uudesta kannustejärjestelmästä liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Metsäkeskus pitää erinomaisena ratkaisuna ehdotettua kannustejärjestelmän voimaan tuleamista vuoden 2024 alusta lukien. Kesken vuotta voimaan tulevat metsätalouden toimintaan merkittävästi vaikuttavat säädösmuutokset ovat osoittautuneet ongelmallisiksi sekä hallinnon että toimijoiden kannalta. Tämä koettiin erityisesti voimassa olevan lain tullessa voimaan 1.6.2015. On tavoiteltavaa, että mahdollisuus myöntää tukea voimassa olevan lain perusteella ja uuden kannustejärjestelmän mukaisen tukihaun käynnistyminen liittyvät toisiinsa ilman ajallisia katkoja.

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

Metsäkeskuksen tukijärjestelmien hallinnoimiseen liittyvään työmäärään voi vaikuttaa loppuvuoden 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana merkittävästi se, kumpaan tukijärjestelmään uusien rahoitushakemusten painopiste suuntautuu. Siihen vaikuttaa keskeisesti voimassa olevan lain ja uuden kannustejärjestelmän toisiaan vastaavien tukimuotojen tukitaso. Hakemukset suuntautunevat siihen tukijärjestelmään, joka koetaan tukitasoltaan edullisemmaksi.

Merkityksellisin on voimassa olevan lain taimikon varhahoidon, nuoren metsän hoidon ja pienpuun keruun tukitaso suhteessa ehdotetun kannustejärjestelmän taimikon ja nuoren metsän hoidon ja niiden yhteydessä kerättävän pienpuun korjuun tulevaan tukitasoon. Jossakin määrin hallinnolliseen käsittelyyn voivat vaikuttaa myös voimassa olevan suometsän hoidon tukeen liittyvän ojien kunnostustyön tukemisen päättyminen ja terveyslannoituksessa siirtyminen todellisiin kustannuksiin perustuvasta tuesta uuden kannustejärjestelmän laskennalliseen kustannukseen ja tehtyyn työmäärään perustuvaan tukeen.

Taimikon ja nuoren metsän hoito

Taimikon ja nuoren metsän hoitoon myönnettävän tuen osalta keskeisenä muutoksena on ehdotettu luopumista tuen hakemisesta ennen työn aloittamista. Muutos edellyttää tuen myöntämistä ns. vähämerkityksisen eli de minimis -tukena. Palaaminen voimassa olevaa lakia edeltäneeseen jälkirahoitukseen tukeen vastaa erityisesti metsäalan toimijoiden ja tuensaajien toiveita, sillä menettely, jossa tukea on haettu ennen työn aloittamista ja työn toteuttamisen jälkeen esitetty toteutusilmoitus, on koettu raskaaksi. Esitysluonnoksessa on arvioitu muutoksen vähentävän sekä metsäalan toimijoiden että Metsäkeskuksen työmäärää kummankin osalta noin 10 henkilötyövuotta. Vaikutusarviota tuen saajien työmäärään ei ole esitetty. Metsäkeskus pitää ehdotettua muutosta perusteltuna kaikkien tukijärjestelmään liittyvien osapuolien kannalta. On syytä tiedostaa, että vähämerkityksiseen tukeen siirtyminen merkitsee uutta velvoitteita tuen saajille heidän saamiensa vähämerkityksisten tukien ilmoittamisvelvollisuuden muodossa tukea haettaessa. Vastaavasti Metsäkeskukselle tulee uusi seurantavelvollisuus valvottaessa vähämerkityksisen tuen kasaantumisen yrityskohtaista enimmäisrajaa ns. yhden yrityksen tasolla. Esitysluonnoksessa käsitellään myös tuen

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

kasautumiseen liittyvän seurannan ongelmia erilaisten sidonnaisuuksien osalta. Voi syntyä hyvin hankalasti hahmotettavia tilanteita esim. silloin, kun metsää omistava luonnollinen henkilö käyttää määräysvaltaa yrityksessä, jolle on myönnetty de minimis - tukea. Esitysluonnoksen perusteluissa on tunnistettu hyvin seurantaan liittyvät ongelmat ja niiden vaikutukset esimerkiksi tuen hakuun ja käsittelyprosessin automatisointiin.

Metsäkeskus pitää välttämättömänä, että siirryttäessä jälkirahoitteiseen tukeen, tuen hakemista koskeviin säännöksiin pitäisi lisätä säännökset tuen hakemisen määräajoista. Metsäkeskus esittää, että tukea olisi haettava viimeistään vuoden kuluessa toimenpiteiden aloittamisesta ja kahden kuukauden kuluessa niiden loppuun saattamisesta. Tämä vastaisi likimäärin aikarajoiltaan voimassa olevan lain ja sen nojalla annetuissa säädöksissä säädettyä tilannetta. Kumotun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain aikana tukea oli haettava kahden kuukauden kuluessa toimenpiteiden tekemisestä. Ongelmana oli kuitenkin se, että säännöksissä ei ollut määräaika tuen hakemiselle tuettujen toimenpiteiden aloittamisesta lukien. Tämä johti siihen, että tukea voitiin hakea useankin vuoden aikana tehtyihin toimenpiteisiin, mikä johti tulkintaongelmiin selvitettyä tehtyjen toimenpiteiden rahoituskelpoisuutta.

Esitetystä säännösluonnosten kokonaisuudessa olisi paikallaan myös täsmentää, minkä ajankohdan jälkeen aloitetulle taimikon varhishoidon ja nuoren metsän hoidon toimenpiteille voidaan myöntää määräaikaisen kannustejärjestelmälain mukaista tukea. Esitysluonnoksen perusteella Metsäkeskuksen tulkinta on, että kannustejärjestelmästä annettavan lain mukaista tukea voitaisiin hakea vain 1.1.2024 jälkeen aloitetuille toimenpiteille ja 2.10.-31.12.2023 aloitetuille toimenpiteille voidaan myöntää vain voimassa olevan lain mukaista tukea, mikäli sitä on haettu viimeistään 1.10.2023.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä tehtävän pienpuun keruun uudeksi tukiehdoksi esitettyä velvollisuutta olla keräämättä kohteelta kuollutta puuainesta, huomioiden kuitenkin mitä laissa metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) säädetään, on myönteiset vaikutukset edelliseen puusukupolven kuuluneen kuolleen puun kehittymiselle lahoppuiksi. Lisäksi kuolleen puun keräämättä jättämistä koskevalla velvoitteella varmistetaan, ettei monimuotoisuudelle arvokasta lahoppuuta poisteta nuoren metsän hoitokohteilta, joissa

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

tukea haetaan pienpuun keräämiseen. Metsänomistajia ohjataan tukiehdoilla ottamaan huomioon alueella olevia monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita ja rakennepiirteitä ohjaamalla maanomistajia kiinnittämään huomioita säästöpuiden sijaintiin tai vesistön suojavyöhykkeiden käsittelyyn.

Taimikon ja nuoren metsän hoitoa ei voitaisi enää toteuttaa voimassa olevan lain mukaisesti yhteishankkeina. Nykyiset yhteishankkeet ovat enimmäkseen teknisluonteisia. Niillä tavoitellaan tukiehtojen täyttymistä tilanteissa, joissa yksittäisen tuen hakijan kohde ei täytä vaatimuksena olevaa kahden hehtaarin vähimmäispinta-alaa. Lisäksi voimassa olevien säännösten mukaan kohteeseen sisältyvien metsikkökuvioiden vähimmäispinta-ala on puoli hehtaaria.

Esitysluonnoksen liitteenä olevan metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annettavan valtioneuvoston asetusluonnoksen 6 §:n säännösten mukaan taimikon ja nuoren metsän hoidon kohteen pinta-alan tulee olla vähintään hehtaari. Kohde voisi koostua useasta eri kuviosta. Asetusluonnoksessa ei ole säännöstä kuvion vähimmäispinta-alasta. Metsäkeskus pitää kustannustehokkuuden kannalta tarpeellisena, että myös kannustejärjestelmässä säädetään vaatimus kuvion vähimmäispinta-alasta, joksi Metsäkeskus esittää 0,3 hehtaaria. Pienistä kuvioista syntyy helposti suuri työmäärä suhteessa haettavaan tukeen sekä hakijalle että Metsäkeskukselle, kun niitä sijoitetaan kartalle ja selvitetään niiden geometriaa.

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että taimikon ja nuoren metsän hoidon uusimiseen voitaisiin myöntää tukea, vaikka lakisääteinen hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi vielä voimassa. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuen myöntäminen olisi kasvupaikan rehevyyden vuoksi tarpeen. Esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan rehevillä kasvupaikoilla puuston kasvu on nopeaa ja tarvitsee useamman hoitokerran. Metsäkeskus pitää säännöksen tavoitetta epäselvänä ja sen soveltamista ongelmallisena. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuudesta säädettäisiin lakiehdotuksen 40 §:ssä. Sen mukaan metsikön jatkokehityksestä olisi huolehdittava niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää tukea ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Jos hoito- ja kunnossapitovelvollisuudesta huolehditaan säännösten mukaisesti, kohteella ei ole tarpeen tehdä uudelleen tuettua taimikon tai nuoren metsän hoitoa hoito- ja

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

kunnossapitovelvollisuuden voimassaoloaika. Jotta tuki voitaisiin myöntää uudelleen hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden ollessa vielä voimassa, velvollisuus pitäisi ensin laiminlyödä.

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin säännöksellä ilmeisesti tavoitellaan sitä, että voimassa olevan lain tarkoittaman tehdyn taimikon varhishoidon jälkeen voimassa olevan lain nuoren metsän hoitoon sisältyvä varttuneen taimikon perkaus ja harvennus voitaisiin tehdä voimakkaasti vesoittuneella rehevällä kasvupaikalla ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut taimikon varhishoidon tuen myöntämisestä. Metsäkeskus esittääkin, että lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin säännöksen tarkoitusta selvennettäisiin säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Esitysluonnoksen liitteenä olevassa luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä säädettäisiin sen 8 §:ssä taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrästä. Pienpuun tukea koskevan säännöksen mukaan pienpuun keruun korotetun tuen edellytyksenä on, että pienpuuta kertyy kaikilta kuvioilta ja pääosin tasaisesti. Tämän edellytyksen sisältöä olisi hyvä täsmentää ainakin valtioneuvoston asetuksen perustelumuiistiossa. Vastaava säännös on voimassa olevassa asetuksessa ja sen osalta Metsäkeskus on tehnyt seuraavia tulkintoja:

(1) Säännös koskee vain niitä saman rahoitushakemuksen ja toteutusilmoituksen kuvioita, joilta pienpuuta kerätään. Samalla asiakirjalla voi olla myös kuvioita, joilta pienpuuta ei kerry.

(2) ”Pääosin tasaisesti” -edellytyksen on tulkittava tarkoittavan myös sitä, että jokaiselta kuviolta, jolta pienpuuta kerätään, sitä ei tarvitse kertyä 25 tai 35 kuutiometriä hehtaarilta, kunhan edellytys ”pääosin tasaisesti” täyttyy. Tulkintaan on vaikuttanut se, että voimassa olevan asetuksen edellyttämää mittaustodistusta ei yleensä tuoteta kuviokohtaisesti.

(3) ”Pääosin tasaisesti” tarkoittaa myös sitä, että yksittäisen kuvion sisällä ei saisi olla suuria alueita, joilta pienpuuta ei kerry lainkaan tai sitä kertyy hyvin vähän. Tällaiset alueet tulisi erottaa omiksi kuvioikseen.

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

Terveyslannoitus

Terveyslannoituksen tuki perustuisi voimassa olevan lain todellisiin toteutuneisiin kustannuksiin perustuvasta tuesta poiketen laskennallisiin keskikustannuksiin ja tehtyyn työmäärään. Metsäkeskus pitää muutosta hyvänä ja tarpeellisena. Se yksinkertaistaa Metsäkeskuksen kannustejärjestelmän hallinnointiin käyttämän tietojärjestelmän rakennetta ja muutos mahdollistaa automaattiseen päätöksentekoon siirtymisen.

Lakiesityksen 14 §:n mukaan tukea voidaan myöntää turvemaiden tuhkalannoitukseen sekä lannoitukseen kohteella, jonka maaperässä esiintyy boorinpuutosta. Lisäksi 14 §:n säännösten mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kohteen vähimmäispinta-alasta, lannoituskohteesta, lannoitevalmisteen valinnan perusteista, lannoitteen levittämisestä, puuston ja maaperän vähimmäisvaatimuksista, kohteella tarpeellisista metsänhoitotoista sekä siitä, milloin merkittäviä hakkuutarpeita ei ole ja milloin alueen vesitalous on kunnossa sekä muista 14 §:ssä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä. Liitteenä olevassa valtioneuvoston asetusluonnoksessa ei kuitenkaan määritellä tarkemmin sitä, milloin vesitalouden katsotaan olevan kunnossa. Asia olisi tarpeen määritellä esimerkiksi valtioneuvoston asetuksen perustelumuiotissa.

Valtioneuvoston asetusluonnoksen 9 §:n tuen myöntäminen terveyslannoituksen edellyttää, että kohteella on vähintään 70 kuutiometriä hehtaaria kohden kasvatuskelpoista puustoa ennen toimenpidettä. Tästä vähimmäisvaatimuksesta voidaan poiketa taimikoissa. Asetus-luonnoksen 10 §:n mukaan tuhkalannoitteen määrä ja tarpeellisuus tulee määrittää kasvupaikan perusteella. 10 §:n säännöksen soveltamisessa korostuu erityisesti, katsotaanko varputurvekankaiden tuhkalannoitus taloudellisesti tarkoituksenmukaiseksi. Puuston vähimmäismäärää koskeva edellytys karsii pois kaikista karuimmat kasvupaikat. Myös puolukkaturvekankaita karuimmilla kasvupaikoilla puusto hyötyy tuhkalannoituksesta kasvureaktion jäädessä paljon vähäisemmäksi kuin rehevämällä turvemaidella, ja tuhkalannoitus ei ole tästä syystä liiketaloudellisesti järkevää. Oleellista on, katsotaanko karujen kasvupaikkojen tuhkalannoituksella kuitenkin olevan sellaisia muita, lähinnä hiilensidontaan liittyviä hyötyjä, että sen tukemista pidetään tarkoituksenmukaisena. Tähän tulkintaan viittaa esitysluonnoksen

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

yleisperusteluiden luvussa 4.2.3.1 Ilmastovaikutukset sivulla 25 oleva toteamus, jonka mukaan muiden hyötyjen perusteella puolukkaturvekankaita karumpien kasvupaikkojen lannoituskohteet voidaan hyväksyä, mikäli puuston määrä täyttää asetetun vähimmäismäärän:

"Voimassa olevassa laissa puolukkaturvekankaita karummat kasvupaikat on rajattu rahoituskelpoisuuden ulkopuolelle. Koska suunnittelussa ja hakemusten tarkastamisessa käytetyn metsävaratiedon ravinteisuustiedoissa on merkittävää epävarmuutta, esityksessä ehdotetaan, että kohteiden tukikelpoisuutta arvioidaan puuston vähimmäismäärän perusteella. Puuston vähimmäismäärä vaatimus on asetettu siten, että puolukkaturvekangasta karummat kasvupaikat rajautuisivat pois tuen piiristä. Tämä pienentää karujen kohteiden lannoittamiseen liittyviä riskejä turpeen hajoamisen kiihtymisestä."

Lakiesitysluonnoksen 58 §:n voimaantulo- ja siirtymäsäännösten mukaan terveyslannoitukseen ei voitaisi myöntää tukea, ellei samalla kohteella rahoitetun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut 20:ta vuotta tai voimassa olevan mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut kymmentä vuotta. Voimassa olevan lain 48 §:n voimaantulo- ja siirtymäsäännöksissä on sitä edeltäneen lain mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamista koskeva sama 20 vuoden vaatimus.

Automaattisen käsittelyn ja päätöksenteon mahdollistamisen kannalta 20 vuoden aikavaatimus kumotun lain mukaisten terveyslannoitushankkeiden osalta on ongelmallinen. Metsäkeskuksen paikkatietoaineistossa on toteutuskuvioiden sijainti ja geometria kaikista vuosina 2016-2019 loppuun toteutetuista kumotun lain terveyslannoituskohteista. Tätä aiemmin, vuosina 2003-2015 on päättynyt kaikkiaan 17 327 kappaletta (125 765 hehtaaria) kumotun lain mukaan tuettua terveyslannoitushanketta, joista on paikkatietoaineisto noin 1 700 hankkeesta (noin 12 600 hehtaaria). Kaikki voimassa olevan lain aikana toteutetut terveyslannoitushankkeet ovat Metsäkeskuksen paikkatietoaineistossa. Kumotun lain toteutettujen terveyslannoitushankkeiden asiakirja-arkistot sijaitsevat aikaisempien alueellisten Metsäkeskusten arkistoissa, joten Metsäkeskuksen kannalta 10 vuoden aikavaatimus myös kumotun lain

Lausunto
Diaarinro 6107/00.07/2022
5.8.2022

osalta olisi tarkoituksenmukainen paitsi automaattisen käsittelyn ja päätöksenteon myös käsittelyn organisoimisen kannalta.

Suometsän hoitosuunnitelma

Kannustejärjestelmän tarkoituksena on korvata voimassa olevan lain suometsän hoidon tuki suometsän hoitosuunnitelman tuella sekä suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuella, jonka painopisteenä olisi suoalueen tai sen osavaluma-alueen kokonaisvaltainen suunnittelu. Jatkossa ojien kunnostustyöhön ei myönnettäisi tukea.

Suometsien hoidon tukemisen painopiste muuttuu voimassa olevan lain puuntuotantokyvyn ylläpitämisen tukemisesta ja uusiksi painopisteiksi nousevat vahvasti vesiensuojelun, ilmaston muutoksen hillinnän ja monimuotoisuuden turvaamisen näkökulma. Tuen kohdistumisen muuttuminen on perusteltua ja kertoo metsätalouden vastuista ja mahdollisuuksista pienentää ilmaston muutokseen ja monimuotoisuuden heikentymiseen liittyviä riskejä sekä vesiensuojelutoimenpiteiden myönteisistä ympäristövaikutuksista.

Suometsän hoitosuunnitelman laatiminen suunnitelman sisältäessä vesiensuojelun kannalta tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelun ja luontoarvojen selvittämisen sekä vähintään kahden muun suunnitelman kohteena olevan suoalueen tai osavaluma-alueen metsän-käsittelytoimenpiteen suunnittelun muodostaa hyvän kokonaisuuden ja tarjoaa maanomistajille mahdollisuuden saada suometsien hoidossa vaadittavan osaamisen käyttöönsä.

Suunnitelman laatimiseen myönnettävän tuen ehdoksi tulisi lakiesitysluonnoksen 15 §:n säännösten mukaan tuen maksamisesta lukien viisi vuotta kestävä velvoite, jonka perusteella ojien kunnostaminen on sallittua vain, mikäli kunnostaminen katsotaan välttämättömäksi suunnitelmassa. Viiden vuoden aikana ei kunnostettaisi oja, joiden kunnostaminen olisi suunnitelman perusteella tarpeetonta. Metsäkeskus pitää velvoitteen asettamista tarpeellisena suunnitelmalla tavoiteltavien haitallisten ilmasto-, vesistö- ja monimuotoisuusvaikutuksien toteutumisen torjumisen kannalta. Viisi vuotta suunnitelman valmistumisesta vaikuttaa kuitenkin tässä suhteellisen lyhyeltä ajalta. Kysymys olisi suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi annettavasta määräajasta ja parista

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

vuodesta sen jälkeen. Selkeämpää olisi sitoa velvollisuus olla kunnostamatta ojia alueen hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden keston.

Metsätalouden tieverkosto

Metsätalouden tieverkosto sisältäisi metsäteiden perusparannuksen ja uusien metsäteiden rakentamisen. Tuen ehdot olisivat pitkälti voimassa olevan lain kaltaiset. Uutta olisi, että tukea voitaisiin myöntää myös yhdellä kiinteistöllä tehtävään perusparannushankkeeseen.

METKA-työryhmän laatimassa esiselvityksessä esitettyä mallia, jossa rahoitus olisi myönnetty tiekunnalla, ei ole lakiesitysluonnoksessa toteutettu. Lakiesitysluonnoksen yleisperusteluissa tätä perustellaan sillä, että tuen myöntäminen tiekunnalle ei vähentäisi hallinnollista taakkaa, vaan lisääisi sitä. Tämän vuoksi on esityksen valmistelun yhteydessä päätetty luopua tuen myöntämisestä tiekunnalle. Tältä osin ehdotettu metsätien tekemisen tuki ja yksityistieavustukset poikkeaisivat menettelyiltään. Metsäkeskus olisi toivonut, että rahoitus olisi voitu myöntää tiekuntamallin mukaisesti. Vaikka tiekuntamallissa olisi ollut myös hallinnon taakkaa lisääviä yksityiskohtia, tiekuntarahoituksen mahdollistaminen olisi ollut kokonaisuutena hallinnollisesti esitettyä mallia kevyempi ja tehnyt rahoitusmuodon houkuttelevammaksi etenkin metsätiehankkeita suunnitteleville ja toteuttaville alan toimijoille. Tällä hetkellä huomattava osa metsäteiden perusparannushankkeista ohjautuu rahoitettavaksi Ely-keskusten myöntämän yksityistierahoituksen kautta.

Metsäkeskus pitää hyvänä uutta vaatimusta, jonka mukaan sillan rakentamisesta tai korjaamisesta hankkeelle olisi ennen tukihakemuksen jättämistä nimettävä toteuttajasta riippumaton riittävän ammattitaidon omaava ulkopuolinen valvoja, jonka nimi olisi ilmoitettava Metsäkeskukselle. Metsäkeskus pitää tärkeänä, että säännöksissä edellytettäisiin lisäksi, että valvojan pitäisi olla myös tiekunnasta (tiekunnan toimielimestä) riippumaton henkilö. Tähän voi kuitenkin ohjata osittain jo esitettyjen säädösten mukaan se hyväksyttäviin tuettaviin kokonaiskustannuksiin voitaisiin sisällyttää myös valvonnasta aiheutuneet kustannukset, jos valvoja on eri kuin toteuttaja, eikä valvontaa tehdä tiekunnan omana työnä.

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

Ympäristötuki

Lakiesitysluonnoksen mukaan ympäristötuen määrän laskennassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin nykyisinkin. Lisäksi kuolleesta puusta voitaisiin maksaa kannustinkorvausta puun ekologiseen arvoon perustuen enintään 20 prosenttia ympäristötuen määrästä. Kannustinkorvausta maksettaisiin voimassa olevan tukijärjestelmän tapaan laskettavan ympäristötuen lisäksi niille ympäristötukikohteille, joissa kuollutta puuta on keskimääräistä enemmän. Kannustinkorvauksen suuruus määräytyisi poiketen muista tuista, joissa tuen määrä perustuisi työn tekemisestä aiheutuviin kustannuksiin tai taloudelliseen menetykseen tai haittaan. Metsäkeskus pitää kannustinkorvausta onnistuneena esityksenä ja se mitä ilmeisimmin kannustaisi uusimaan ympäristötuki-sopimuksen niillä kohteilla, joissa on runsaasti kuollutta puuta.

Metsäluonnon hoito

Metsäluonnon hoidon tukea voitaisiin myöntää elinympäristöjen kunnostukseen sekä metsätaloudesta aiheutuneiden vesistöhaittojen vähentämiseen. Metsäluonnon hoitoon esitetään muutosta tuensaajaan. Nykyisen kaltainen menettely, jossa Metsäkeskus valitsee luonnonhoitohankkeen toteuttajan hankehakumenettelyssä, ei olisi enää ainut menettely tuen myöntämisessä. Tuki ohjattaisiin kuitenkin toimijan sijaan aina maanomistajalle ja tukea voitaisiin maksaa maanomistajien toteuttamien yhteishankkeiden lisäksi myös yksittäisen maanomistajan metsäluonnon hoitohankkeeseen.

Muutoksen tarjoaa lisää työkaluja monimuotoisuuden turvaamiseen metsänomistajille ja voi tuoda vaihtelua toteutettavaiin luonnonhoidon hankkeisiin ja se voi myös lisätä metsäluonnonhoidon tuen käyttöön. Metsäkeskuksella säilyisi kuitenkin edelleen mahdollisuus huolehtia tuen vaikuttavuudesta, sillä lakiesitysluonnoksen 22 §:n säännöksen mukaan Metsäkeskuksen tulee asettaa tuen myöntämisessä etusijalle alueellisten metsänohjelmien luonnonhoidolle asetetut painopisteet.

Maanomistajan hakemuksesta rahoitettavien metsäluonnon hoidon hankkeiden määrää on vaikea arvioida ennakolta. Muutos todennäköisesti vähentäisi hankehauulla rahoitettavien hankkeiden määrää ja hankehakuun käytettävää Metsäkeskuksen työpanosta. Hankkeiden kokonaismäärän kasvaessa maanomistajien hakemuksesta

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

rahoitettavien hankkeiden myötä Metsäkeskuksen hallinnollisen työpanoksen määrä ilmeisesti kasvaisi kokonaisuutena hakemusten käsittelyyn ja valvontaan tarvittavan työmäärän johdosta.

Lakiesitysluonnoksen 4 §:n tuen määrän määräytymistä koskevien säännösten mukaan arvonlisäveron osuus katsotaan hyväksyttäväksi kustannukseksi vain metsäluonnon hoidon tuessa edellyttäen, että tuensaaja ei voi vähentää arvonlisävero-osuutta omassa kirjanpidossaan. Voimassa olevan lain mukaan rahoitetuissa metsäluonnonhoidon hankkeissa tulkinta arvonlisäveron hyväksymisestä hankkeen tukikelpoiseksi kustannukseksi on ollut hieman epäselvä. Nykyisin arvonlisäveroa koskeva säännös on valtioneuvoston kestävän metsätalouden rahoituksesta antaman asetuksen (594/2015) 4 §:ssä ("*Tuki-intensiteetin ja hyväksyttävien kustannusten laskemisessa käytettävät luvut on ilmaistava ennen verojen tai muiden maksujen vähentämistä. Arvonlisäveron osuus katsotaan hyväksyttäväksi kustannukseksi vain metsäluonnon hoitohankkeessa edellyttäen, että tuensaaja ei voi vähentää arvonlisävero-osuutta omassa kirjanpidossaan.*"). Nykyisin hankehakumenettelyllä toteutettavien luonnonhoitohankkeiden hyväksymisen ja tukimaksatusten käytännöksi on muotoutunut arvonlisäveron hyväksyminen tukikelpoiseksi kustannukseksi ja se on sisällytetty tuen maksuun toimijan tekemän rahoitus- ja maksatushakemuksen perusteella. Lakiesitysluonnoksen mukanaan tuomassa uudessa tilanteessa tulkinta selkiytyisi, sillä hankkeen toteuttaja lähettäisi luonnonhoito-hankkeen toteuttamiskustannuksista tuensaajille arvonlisäverollisen laskun, joka on tuen maksamisen perusteena. Arvonlisävero katsottaisiin hyväksyttäväksi kustannukseksi, mikäli tuensaaja ei voisi vähentää arvonlisäveroa kirjanpidossaan.

Metsäkeskuksen pitäisi käytännössä jo luonnonhoitohankkeen tukea myöntäessään tietää ne tuensaajat, joille tuki voidaan myöntää myös arvonlisäveron osuuteen. Tämän vuoksi lakiesitysluonnoksen liitteenä olevaan maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnokseen kestävän metsätalouden rahoitukseen liittyvien asiakirjojen sisältövaatimuksista pitäisi asetuksen 3 §:n hakijaa ja tuensaajaa koskevien tietojen ilmoittamista koskeviin säännöksiin lisätä säännös luonnonhoitohankkeen tukea hakevan maanomistajan osalta ilmoittaa tieto ja tarvittava selvitys, mikäli tukea haetaan myös arvonlisäveron osuuteen. Arvonlisä-veroa ei voida pitää sellaisena ennalta arvaamattomana kustannuksena, johon tuki voitaisiin myöntää

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

lakiesitysluonnoksen 35 §:n säännösten mukaisesti vasta päätettäessä tuen lopullisesta määrästä.

Lakiesitysluonnoksen 40 § hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta koskevien säännösten mukaan metsäluonnon hoidon toimenpiteen kohteena olleella alueella, ei saisi tehdä kymmenen vuoden ajanjaksona tuen loppuun maksamisesta uudistushakkuita eikä sellaisia hakkuita, jotka eivät ole metsänkasvatuksen kannalta tarkoituksenmukaisia. Uudistushakkuun voisi tehdä vain silloin, kun kohteella on tapahtunut sellainen luonnontuho, joka edellyttää uudistushakkuita. Hakkuurajoitukset koskisivat säännöksen sanamuodon mukaisesti luonnonhoito-hankkeilla aluetta, joka on ollut "toimenpiteiden kohteena". Ainakin silloin, kun luonnonhoitohankkeen tarkoituksena on laajalta metsäalueelta peräisin olevien vesistöhaittojen estäminen ja korjaaminen, säännöksen sisältö ja tarkoitus jää epäselväksi. Säännöksen tarkoituksena ei liene, että uudistushakkuita ei voitaisi tehdä koko sillä valuma-alueella, jolla syntyviä vesistöhaittoja yritetään hallita. Säännöksen tarkoituksena pitäisi olla, että hoito- ja kunnossapitovelvollisuus ja siihen liittyvät rajoitteet kohdistuvat vain alueisiin, joilla toimenpiteitä tehdään tai rakenteisiin, jotka toteutetaan - ei tukea saavien maanomistajien metsiin yleisesti.

Kulotus

Kulotus olisi uusi työlaji voimassa olevaan lakiin verrattuna. Nykyisin luonnonhoidollisia kulotuksia on toteutettu tuettuina luonnonhoito-hankkeina. Muutos mahdollistaa tuensaajan aloitteesta tehtävät kulotushankkeet.

Tuen ehtona olisi säästöpuiden jättäminen uudistusalalle ja niiden polttaminen. Tukeen sisältyisi erillinen korvaus maanomistajalle aiheutuneista puuntuotannon tulomenetyksistä kulotusalueelle yhteen tai useampaan säästöpuuryhmään jätettävästä vähintään 20 kuutiometrin säästöpuustosta. Yli neljän hehtaarin kulotusaloilla säästöpuuvaatimus on vähintään viisi kuutiometriä hehtaaria kohden. Erilliskorvauksessa huomioon otettava puuston määrä olisi enintään 50 puukuutiometriä ja sen laskennassa käytettäisiin samaa maakuntapohjaisesti määriteltyä kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettista keskiarvoa kuin ympäristötuessakin. Metsätuhojen torjunnasta annetun lain

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

(1087/2013) velvoitetta vahingoittuneiden puiden poistamisesta olisi noudatettava säästöpuita jätettäessä.

Jätettävien säästöpuiden laadulle olisi syytä asettaa vaatimukset jo yksistään tulonmenetyksestä maksettavan korvauksen laskennan yksiselitteisyyden vuoksi. Yleensä jätettävät säästöpuut ovat sertifiointikriteerien mukaisia eli tulevien PEFC-sertifiointikriteerien mukaan rinnankorkeuslöpimitaltaan vähintään 15 senttimetriä. Kulotuksessa jätettävien säästöpuiden läpimittavaatimus voisi olla sama.

Automaattinen päätöksenteko

Voimassa olevan lain nojalla on mahdollista tehdä automaattisesti päätöksiä. Tarkoituksena on, että ehdotetun lain tultua voimaan taimikon ja nuoren metsän hoidon ja terveyslannoituksen tuen myöntämistä koskevia päätöksiä sekä tuen lopullista määrää koskevia päätöksiä voitaisiin tehdä hallinnon yleislakien (hallintolaki ja laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta) säännösten mukaisesti. Hallituksen esitys mainittujen hallinnon yleislakien muutoksesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022. Metsäkeskus ei todennäköisesti voisi ottaa käyttöön automaattista päätöksentekoa elleivät hallinnon yleislakeihin tehtävät muutokset olisi voimassa viimeistään kannustejärjestelmän tullessa voimaan. Metsäkeskuksen huolena on riski, että muutokset eivät etene eduskunnassa suunnitellusti tulevan syksyn aikana ja se estäisi automaattiprosessien hyödyntämisen Metsäkeskuksen päätöksenteossa. Tämän vuoksi Metsäkeskus esittää, että tarvittaessa kannustejärjestelmälakiin otettaisiin säännös, joka mahdollistaa voimassa olevan lain 31 a §:n säännöksen soveltamisen jatkamista siihen saakka, kunnes muutokset hallinnon yleislakeihin tulevat voimaan.

Huomautus ja väliaikainen kieltö

Voimassa olevassa laissa säädettyä mahdollisuutta asettaa asiamiehelle kieltö laatia tukien hakemiseen liittyviä asiakirjoja määrääjäksi laajennetaan koskemaan myös avustajia, jotka laativat tukien hakemiseen liittyviä asiakirjoja tuen saajan toimeksiannosta. Muutos on perusteltu erityisesti maanomistajien oikeusturvan sekä tukiviranomaiselle annettavien oikeiden ja riittävien tietojen kannalta.

Lausunto

Diaarinro 6107/00.07/2022

5.8.2022

Voimassa olevan lain pelkästään asiamiestä koskevaa säännöstä on kierretty siten, että tuen hakijoiden toimeksiantoja on hoidettu pelkästään avustajan roolissa. Muutos on perusteltu myös sen vuoksi, että hallintolain (434/2002) 12 §:ssä säädetty esiintymiskielto viranomaisessa voi kohdistua sekä asiamieheen että avustajaan.

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

Lakiesitysluonnoksen 40 ja 41 §:n säännösten mukaan hoito- ja kunnossapitovelvollisuus kohdistuu ”maanomistajaan”, jolle on myönnetty tukea. Kiinteistön tai muun alueen omistusoikeuden siirtyessä ”uudelle omistajalle” tälle siirtyy myös sen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus. Tuki voidaan lakiesitysluonnoksen 4 §:n säännösten mukaan myöntää myös sellaiselle luonnolliselle henkilölle, joka erityisen oikeuden haltija. Kysymyksessä on yleensä hallintaoikeus, jonka perusteella voidaan käyttää omaisuuden tuotto. Hallintaoikeuden haltija vastaa yleensä omaisuuden hoitamiseen liittyvistä töistä ja niiden kustannuksista. Lakiesitysluonnoksen 40 ja 41 §:n säännösten perusteella on tulkinnanvaraista, kohdistuuko hoito- ja kunnossapitovelvollisuus sellaiseen erityisen oikeuden haltijaan, jolle tukea on myönnetty. Tilanteissa, joissa kiinteistön omistusoikeus ja hallintaoikeus eivät kuulu samalle henkilölle, voi syntyä epäselvyyttä siitä, kuka vastaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen sisältyvistä velvoitteista. Tilanne olisi selkeämpi, jos 40 §:ssä käytettäisiin 4 §:n mukaisia termejä ”yksityinen maanomistaja” ja ”tuensaaja”.

Epäselvyyttä hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden kohdistumisesta voi syntyä myös kiinteistön omistajan tai haltijan vaihtuessa. Lakiesitysluonnoksen 40 ja 41 §:n säännösten perusteella hoito- ja kunnossapitovelvollisuus kuuluu aina maanomistajalle. Jos kiinteistön omistusoikeus ja sen hallinta kuuluvat omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisen jälkeen eri henkilöille, ei maanomistaja välttämättä pysty tekemään hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen sisältyviä toimenpiteitä, jotka kuuluvat hallintaoikeuden piiriin. On mahdollista, että syntyy tilanne, jossa hallintaoikeuden haltija esimerkiksi tekee hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden vastaisen hakkuun tai laiminlyö metsätien hoidon, ja tästä johtuva velvollisuus tuen palauttamiseen tai tuen takaisinperintä kohdistuu omistusoikeuden haltijaan.

Lausunto
Diaarinro 6107/00.07/2022
5.8.2022

Helsinki 5.8.2022

Kokkola 5.8.2022

Ari Eini
johtaja
Suomen metsäkeskus

Pekka Hovila
hankehallinnon päällikkö
Suomen metsäkeskus

Jakelu Kirjaamo MMM

Tiedoksi Metsäkeskus johtoryhmä
Metsäkeskus rahoitus- ja tarkastuspäälliköt

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 15 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 15 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 15 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 15 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 15 sider før denne side

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmitteckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende